

Sygn. akt VII U 1524/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 stycznia 2018 r. w Warszawie
sprawy T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania T. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 11 sierpnia 2015 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

T. G. złożył w dniu 22 września 2015 r. odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 11 sierpnia 2015 roku. Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez przyznanie mu wcześniejszej emerytury z datą wskazaną we wniosku. W ocenie odwołującego organ rentowy niezasadnie nie zaliczył mu okresu zatrudnienia na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3.5 tony w firmie (...)

od 22 kwietnia 1980 r. do 15 października 1980 r. oraz okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1972 r. do 31 października 1974 r. W szczególności co do drugiego z wymienionych okresów odwołujący wskazał, że istnieje możliwość jego uwzględnienia przy ustalaniu stażu w warunkach szczególnych, gdyż zarówno przed rozpoczęciem służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu wykonywał pracę kierowcy.

Z ostrożności procesowej odwołujący wskazał również, że w przypadku nieuwzględnienia okresu służby wojskowej jako okresu pracy w warunkach szczególnych wnosi o zaliczenie do ww. rodzaju pracy okresu pracy w (...) (odwołanie k. 2-7 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 19 października 2015 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o oddalenie odwołania T. G.

na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że kwestia prawa odwołującego do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia

w szczególnych warunkach była przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie VII U 1440/11, który wyrokiem z dnia 18 września 2013 r. oddalił odwołanie T. G. od decyzji odmawiającej prawa do ww. świadczenia.

Od tego wyroku odwołujący wniósł apelację, która wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 marca 2015 r. została oddalona. Jednocześnie Sąd Apelacyjny przekazał wniosek odwołującego o przyznanie emerytury przy uwzględnieniu jako pracy w szczególnych warunkach okresu zasadniczej służby wojskowej do rozpoznania organowi rentowemu. Organ rentowy nie uwzględnił jednak tego okresu, gdyż bezpośrednio przed powołaniem do wojska był zatrudniony w Zakładzie (...) i do tego pracodawcy powrócił po zakończeniu służby. W tych okolicznościach, wobec nieudokumentowania stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat, wydano decyzję odmowną (odpowiedź na odwołanie k. 8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lipca 2011 r. odwołujący T. G. zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o emeryturę. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy decyzją z dnia 27 września 2011 r. odmówił przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych (wniosek k. 1 a.r., decyzja ZUS z 27.09.2011 r. k. 10 a.r. tom III).

T. G. odwołał się od ww. decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie (sygn. akt VII U 1440/11). W toku postępowania Sąd Okręgowy na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu BHP oraz zeznań świadków i odwołującego ustalił, że okres zatrudnienia T. G. od 22 kwietnia 1980 r. do 15 października 1980 r. stanowił okres pracy w warunkach szczególnych. Wyrokiem z dnia 18 września 2013 r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie T. G., gdyż nie udowodnił on posiadania 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych (akta sprawy VII U 1440/11).

Od ww. wyroku Sądu Okręgowego T. G. złożył apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (sygn. akt III AUa 233/14). W trakcie postępowania zainicjowanego apelacją odwołujący w piśmie procesowym z dnia grudnia 2013 r. wniósł o zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wyrokiem z dnia 20 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację i przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych zgłoszony w trakcie postępowania przez odwołującego wniosek o przyznanie emerytury przy uwzględnieniu jako pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (akta sprawy VII U 1440/11).

Po przekazaniu ww. wniosku Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy wydał w dniu 11 sierpnia 2015 r. decyzję znak: (...) na podstawie której odmówił przyznania odwołującemu wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu odwołania organ rentowy wskazał, że zaliczył jako okresy wykonywania prac w szczególnych warunkach okresy: od 2 stycznia 1976 r. do 30 września 1976 r., od 2 października 1976 r. do 30 listopada 1976 r., od 2 grudnia 1976 r. do 21 kwietnia 1980 r., od 16 października 1980 r. do 31 sierpnia 1982 r., od 1 września 1982 r. do 10 września 1983 r., od 8 listopada 1983 r. do 30 czerwca 1988 r. oraz od 2 lipca 1988 r. do 26 stycznia 1991 r. w łącznym wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 6 dni. Jednocześnie wskazał, że nie uwzględnił okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1972 r. do 31 października 1974 r. jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, ponieważ przed odbywaniem służby wojskowej odwołujący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz po zakończeniu służby nie wrócił do pracy u tego samego pracodawcy (decyzja ZUS z 11.08.2015 r. k. 339 a.r. tom I).

W toku postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący T. G. posiada prawo jazdy:

- kategorii A i B – od 6 października 1972 r.,

- kategorii C, kategorii B+E oraz kategorii C+E – od 17 grudnia 1974 r.,

- kategorii D – od 19 lutego 1982 r.,

- kategorii D+E – od 1 lipca 1999 r.

(informacja ze Starostwa Powiatowego w W. k. 74 a.s.).

W okresie od 2 lutego 1971 r. do 31 grudnia 1975 r. T. G. był zatrudniony na stanowisku kierowcy w Zakładzie (...) w W. prowadzonym przez jego dziadka M. G.. W trakcie zatrudnienia, w okresie od 27 kwietnia 1972 r. do 26 października 1972 r. odwołujący odbywał kurs kierowców zawodowych na prawo jazdy kategorii III (zaświadczenie k. 5 a.r. tom I, zeznania odwołującego k. 34 a.s., zeznania świadek T. R. k. 33-34 a.s., świadectwo ukończenia kursu k. 84 a.s., opinia biegłej sądowej z zakresu bhp k. 90-92 a.s.).

W trakcie zatrudnienia w Zakładzie (...) został wezwany do odbycia zasadniczej służby wojskowej. W okresie od 26 października 1972 r.

do 31 października 1974 r. T. G. odbywał służbę wojskową w Jednostce Wojskowej (...). Odwołujący był przydzielony do pododdziału (...) na stanowisko kierowcy samochodu. Jednostka wojskowa dysponowała różnymi pojazdami, m. in. samochodami ciężarowymi marki S. (...), S. (...), Z., K.. W trakcie odbywania służby wojskowej odwołujący jeździł samochodem marki S. (...), zajmował się przewożeniem zaopatrzenia oraz żołnierzy. Jednocześnie odwołujący nie posiadał wydanych przez właściwy organ wojskowy uprawnień do kierowania pojazdami specjalnymi Sił Zbrojnych ani zaświadczenia stwierdzającego odbycie praktyki w prowadzeniu i obsłudze pojazdów samochodowych dla żołnierzy w czynnej służbie wojskowej (zaświadczenia z archiwum sił powietrznych oraz WKU W. k. 82-83 a.s., zeznania odwołującego k. 34 i k. 243 a.s., zeznania świadka J. A. k. 134 a.s., opinie biegłej sądowej z zakresu bhp k. 165-168 a.s.

i k. 185-187 a.s., dokumentacja z Archiwum Sił Powietrznych – załączniki do akt sprawy).

Po zakończeniu służby wojskowej odwołujący kontynuował zatrudnienie w Zakładzie (...) do dnia 31 grudnia 1975 r. W trakcie zatrudnienia odwołujący prowadził przede wszystkim samochody dostawcze marki N. i Ż. należące do Zakładu. Za pomocą ww. pojazdów odwołujący rozwoził materiały budowlane – pustaki, cegły, deski, farby malarskie, wapno, żwir, piasek itp. Oprócz samochodów dostawczych sporadycznie jeździł również samochodem ciężarowym marki S., który Zakład wynajmował (zaświadczenie k. 5 a.r. tom I, zeznania odwołującego k. 34 a.s., zeznania świadek T. R. k. 33-34 a.s., opinia biegłej sądowej z zakresu BHP k. 90-92 a.s.).

W okresie od 1976 r. do 2 stycznia 1976 r. do 30 września 1991 r. T. G. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w W. na stanowisku kierowcy, zajmował się prowadzeniem samochodów ciężarowych. W okresie od 22 kwietnia 1980 r. do 15 października 1980 r. odwołujący pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony (zatrudnienie odwołującego w (...) okoliczność bezsporna – akta rentowe, opinia biegłego ds. bhp k. 156-169 a.s. VII U 1440/11).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu wymienione wyżej dowody z dokumentów, zeznań świadków i odwołującego, a także w oparciu o opinie biegłej sądowej z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy M. M.. Przy dokonywaniu ustaleń faktycznych Sąd posiłkował się również aktami sprawy o sygn. VII U 1440/11,

w szczególności opinią biegłego ds. bezpieczeństwa i higieny pracy J. P..

W kwestii dowodów z dokumentów Sąd oparł się na wymienionych wyżej co do kart dokumentów załączonych do akt organu rentowego oraz akt sprawy. Dokumenty te, w zakresie w jakim obrazowały fakt zatrudnienia odwołującego, a także jego przebieg, uzyskane przez niego uprawnienia do kierowania pojazdami, a także przebieg zasadniczej służby zawodowej, Sąd uznał w całości za wiarygodne. Dodatkowo Sąd oparł się również

na dokumentacji uzyskanej z Archiwum Sił Powietrznych, obejmującej książkę ewidencji oraz 14 tomów stanowiących książki rozkazów dziennych. Co się tyczy dokumentacji fotograficznej przedłożonej przez pełnomocnik odwołującego (k. 141-158 a.s.) to Sąd uwzględnił ją w takim zakresie, w jakim dokumentacja ta znajdowała potwierdzenie w ww. dokumentach uzyskanych z Archiwum oraz w jakim stanowiła ona wskazówkę co do okoliczności istotnych dla sprawy, w tym w szczególności funkcji pełnionej przez odwołującego w trakcie odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka T. R. na okoliczność zatrudnienia odwołującego w Zakładzie (...) oraz charakteru wykonywanej przez niego pracy. Sąd miał przy tym na względzie, że świadek wskazała, iż odwołujący sporadycznie jeździł wynajmowanym przez Zakład samochodem ciężarowym, przy czym nie potrafiła wskazać jak często miało to miejsce oraz w jakim okresie miało to miejsce.

Sąd nie dał jednak wiary zeznaniom świadka w zakresie, w jakim wskazywała, że prowadził te oraz inne pojazdy przed rozpoczęciem służby wojskowej, gdyż odwołujący uzyskał uprawnienia do kierowania pojazdami w krótkim czasie przed pójściem do wojska,

zaś uprawnienia do kierowania samochodami ciężarowymi powyżej 3.5 tony

po zakończeniu służby. W podobnym zakresie – w jakim dotyczył twierdzeń o prowadzeniu pojazdów, w tym ciężarowych, przed rozpoczęciem służby wojskowej – Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującego, gdyż nie znajdowało to potwierdzenia w informacjach dotyczących dat uzyskania przez niego prawa jazdy poszczególnych kategorii. Sąd nie uznał również

za wiarygodne zeznań świadka J. A. w zakresie, w jakim świadek wskazał,

że odwołujący będąc w wojsku posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami ciężarowymi

o masie powyżej 3.5 tony, gdyż nie znajduje to potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. W pozostałym zakresie Sąd uznał zeznania ww. osób za wiarygodne jako wzajemnie spójne i korelujące z pozostałymi dowodami.

Sąd uwzględnił również opinie biegłej M. M.. W ocenie Sądu biegła dokonała rzetelnej analizy przedstawionego jej zagadnienia, opierając się na zebranych

w sprawie dowodach oraz posiadanej wiedzy specjalistycznej i doświadczeniu życiowym.

Do opinii zastrzeżenia zgłaszała pełnomocnik odwołującego (k. 108-111 a.s., k. 181-182 a.s.

i k. 205-206 a.s.). Sąd przedmiotowy zastrzeżeń jednak nie podzielił. Podnoszone przez pełnomocnik zastrzeżenia miały charakter ogólny i ograniczały się do przedstawienia własnej interpretacji ustalonych w sprawie okoliczności. Kluczowym zastrzeżeniem pełnomocnik była kwestia pominięcia przez biegłą posiadania przez odwołującego „prawa jazdy kategorii B zawodowe”, jednakże w materiale dowodowym brak informacji, aby odwołujący faktycznie taką kategorię prawa jazdy posiadał.

W piśmie procesowym z 3 marca 2017 r. (k. 181-182 a.s.) pełnomocnik odwołującego wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego specjalisty

z zakresu wojskowości na okoliczność ustalenia, czy odwołujący w trakcie odbywania zasadniczej służby wojskowej wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Na rozprawie

w dniu 25 sierpnia 2017 r. pełnomocnik wniosła o możliwość zakreślenia dodatkowych wniosków dowodowych w tym zakresie, na co Sąd wyraził zgodę zakreślając jej 14-dniowy termin na zgłoszenie ww. wniosków pod rygorem ich pominięcia (k. 228-229 a.s.).

Wobec niezgłoszenia przez pełnomocnik odwołującego dodatkowych wniosków ani braku sprecyzowania ww. wniosku Sąd na rozprawie w dniu 8 stycznia 2018 r. oddalił wniosek pełnomocnik o dopuszczenie ww. dowodu (k. 242 a.s.).

W tych okolicznościach Sąd uznał zebrany materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie T. G. było niezasadne.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy odwołujący spełnia przesłanki uzyskania wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Regulacje w tym zakresie zawiera przede wszystkim przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm. – dalej również jako ustawa emerytalna), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury
- 2) w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, oraz
- 3) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze został ściśle określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 – dalej również jako „rozporządzenie z 7 lutego 1983 r.”). Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z treścią powołanego rozporządzenia, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

- 1) posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
- 2) wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
- 3) osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia) oraz być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

Przedmiotem rozważań Sądu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy odwołujący legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat.

W tym kontekście podniesiono dwa sporne okresy: okres zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) od 22 kwietnia 1980 r. do 15 października 1980 r. oraz okres odbywania przez odwołującego służby wojskowej od 26 października 1972 r. do 31 października 1974 r.

Istota sporu koncentrowała się wokół możliwości zaliczenia do stażu pracy odwołującego w szczególnych warunkach okresu odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1972 r. do 31 października 1974 r. Na tle skarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił zaliczenia ww. okresu jako okresu pracy w warunkach szczególnych i w efekcie odmówił przyznania odwołującemu prawa do wnioskowanego świadczenia wskazując, że nie było ku temu podstaw ze względu na nieposiadanie przez odwołującego okresu pracy w warunkach szczególnych zarówno przed odbywaniem służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu.

Odnosząc się do możliwości zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy powołał się przy tym na uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. II UZP 6/13, zgodnie z którą czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia

21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu powyższej uchwały

Sąd Najwyższy wskazał na zasady konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej (art. 2, art. 32 ust.1 i 2 Konstytucji RP) jako zatrudnienia dla ustalenia warunków do emerytury wynikającej z art. 32 ustawy emerytalnej. Wskazał również na obowiązek obywatela polskiego obrony ojczyzny, stwierdzając nadto, że z Konstytucji wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny. Jeśli zatem zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy. Czas pełnienia zasadniczej służby wojskowej jest wtedy okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Z powyższego wynika tzw. fikcja prawna, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby. Tym samym aby uwzględnić ten sporny okres konieczne było dokonanie analizy, czy odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach przed podjęciem służby wojskowej, jak również, czy po jej zakończeniu powrócił do pracy w szczególnych warunkach.

Jak wynika z ustaleń Sądu okres odbywania przez T. G. zasadniczej służby wojskowej przypadał na jego okres zatrudnienia w należącym do jego dziadka M. G. Zakładzie (...) w W., przypadającym na okres od 2 lutego 1971 r. do 31 grudnia 1975 r. Odwołujący wskazywał, że w tym okresie był zatrudniony na stanowisku kierowcy, zajmował się prowadzeniem samochodów dostawczych oraz ciężarowych. Tym samym okres ten podlegał ewentualnej kwalifikacji jako okres pracy odpowiadającej pracom kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3.5 tony zostały wymienione w pozycji 2 Dział VIII

(W transporcie i łączności) wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Dokonując ustaleń w tym zakresie Sąd uznał jednak, że takiej możliwości nie było.

Przede wszystkim zdaniem Sądu nie można było podzielić twierdzeń odwołującego w zakresie, w jakim dotyczyły one wykonywania pracy kierowcy w okresie przypadającym przed rozpoczęciem służby wojskowej ze względu na kwestię braku stosownych uprawnień. Analizując ten wątek Sąd oparł się na opinii biegłej sądowej, która w swojej opinii w sposób jednoznaczny stwierdziła, że odwołujący nie mógł pracować jako kierowca samochodów ciężarowych powyżej 3.5 tony przed rozpoczęciem służby wojskowej ze względu na brak uprawnień. Co prawda pełnomocnik odwołującego kwestionowała opinię biegłej sądowej m. in. powołując się na fakt, że biegła nie odniosła się do posiadania przez odwołującego prawa jazdy kategorii B zawodowe, jednakże z ustaleń Sądu wynika, że takiej kategorii nie było. W aktach sprawy znajdują się informacje o tym, że odwołujący w okresie od 27 kwietnia 1972 r. do 26 października 1972 r. odbywał kurs kierowców zawodowych na prawo jazdy kategorii III. Wskazać jednak należy, że takie określenie kategorii uprawnień do kierowania pojazdami był już nieaktualne. Określenie „kategoria III” obowiązywało w ramach przepisów rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 1 października 1962 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. z 1962 r. nr 61 poz. 295). Przepis § 193 ust. 3 tej ustawy rozróżniano kategorie od I do IV, a także kategorie IVa i IVb oraz kategorię ciągnikową. Zgodnie zaś z § 196 ust. 1 pkt 1-3 ustawy prawo jazdy kategorii III uprawnia do kierowania: samochodami osobowymi nie przeznaczonymi

do publicznego transportu drogowego, samochodami ciężarowymi i pojazdami członowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym do 3,5 tony oraz pojazdami samochodowymi trójkołowymi o ciężarze własnym powyżej 400 kg. Dodatkowo w § 206 ust. 1 pkt 3 w ruchu międzynarodowym kategorii prawa jazdy wymienione w § 193 ust. 3 pkt 1-5 odpowiadały uprawnieniom prawa jazdy wydanego według wzoru podanego w załączniku 9 do Konwencji o ruchu drogowym podpisanej w Genewie dnia 19 września 1949 r., a w szczególności prawo jazdy kategorii III - odpowiadało uprawnieniom klasy B. Powyższe rozporządzenie zostało z dniem 1 października 1968 r. zastąpione przepisami rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 20 lipca 1968 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. z 1968 r. nr 27 poz. 183). Przepisy obu aktów były w dużej mierze tożsame, zmianie uległa jednak m. in. klasyfikacja kategorii prawa jazdy, które zgodnie z § 193 ust. 3 były określane jako kategorie A, B, C, D, E, M oraz T. Zgodnie zaś z § 195 ust. 1 ww. rozporządzenia prawo jazdy kategorii B uprawniało do kierowania samochodami osobowymi i samochodami ciężarowymi o dopuszczalnym ciężarze całkowitym do 3,5 t. Żaden przepis wymienionych wyżej rozporządzeń nie rozróżniał natomiast prawa jazdy kategorii „B zawodowe”, które uprawniałoby do prowadzenia pojazdów samochodowych o masie powyżej 3.5 tony. Uprawnienia do kierowania takimi pojazdami na tle rozporządzenia z dnia 1 października 1962 r. przewidywało prawo jazdy kategorii II (§ 195 ust. 1), zaś na tle rozporządzenia z dnia 20 lipca 1968 r. prawo jazdy kategorii C (§ 196 ust. 1).

Z uzyskanych w toku procesu informacji ze Starostwa Powiatowego w W. wynika, że odwołujący uzyskał prawo jazdy kategorii A i B dopiero w dniu 6 października 1972 r., to jest niemal półtora roku po zatrudnieniu w ww. zakładzie pracy, jak również około 20 dni przed rozpoczęciem zasadniczej służby wojskowej. Co więcej, prawo jazdy kategorii C, która uprawniała go do prowadzenia samochodów ciężarowych powyżej 3.5 tony odwołujący uzyskał w dniu 17 grudnia 1974 r., a więc już po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej. Brak natomiast jakichkolwiek informacji co do tego, aby odwołujący w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) posiadał wspomniane przez pełnomocnik uprawnienia „B zawodowe”, które miałyby pozwolić mu na kierowanie ww. pojazdami.

Nie uszła Sądowi pewna niekonsekwencja w twierdzeniach pełnomocnik, która podnosząc wspomniane wyżej zarzuty do opinii biegłej wskazywała również, że odwołujący miał posiadać prawo jazdy kategorii „B II zawodowe”. W ocenie Sądu w tych okolicznościach trudno przyjąć, aby odwołujący posiadał jakieś szczególne, nieprzewidziane w aktualnych natenczas przepisach, uprawnienia do prowadzenia pojazdów ciężarowych.

Tym samym Sąd nie dał wiary odwołującemu i powołanej na tą okoliczność świadek T. R., zgodnie z którymi odwołujący przez cały okres zatrudnienia w Zakładzie (...) pracował jako kierowca, gdyż w początkowym okresie zatrudnienia nie posiadał stosownych uprawnień. Wykonywania przez odwołującego pracy kierowcy samochodu ciężarowego mogło zdaniem Sądu mieć miejsce jedynie w okresie od 17 grudnia 1974 r. do końca zatrudnienia u ww. pracodawcy. Odwołujący i świadek wskazali, że odwołujący miał jeździć wynajmowanym przez pracodawcę samochodem ciężarowym marki S., przy czym oboje wskazali, że odbywało się to sporadycznie. Sam odwołujący oszacował, że przez prowadził przede wszystkim samochody dostawcze marki N. i Ż. („W 80% prowadził pojazdy dostawcze, a w 20% S.” k. 34 a.s.).

W konsekwencji powyższego Sąd nie miał podstaw do ustalenia, że okres pracy odwołującego w Zakładzie (...) od 2 lutego 1971 r. do 31 grudnia 1975 r. był okresem pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący przed pójściem do wojska nie miał uprawnień do prowadzenia pojazdów, w tym zwłaszcza ciężarowych o masie powyżej 3.5 tony. Z kolei okres zatrudnienia po powrocie odwołującego z wojska nie mógł zostać zaliczony jako okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Do takiej kwalifikacji konieczne jest bowiem stwierdzenie, że praca była wykonywana w sposób ciągły i w pełnym wymiarze czasu, co, jak wynika z powyższego, w przypadku odwołującego nie miało miejsca.

Powyższe okoliczności w zasadzie przesądziły o możliwości zakwalifikowania okresu odbywania przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej jako okresu pracy

w szczególnych warunkach. Sąd miał przy tym na względzie argumentację strony odwołującej, która w toku procesu starała się wywieść, iż w trakcie służby wojskowej odwołujący wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Z argumentacją tą nie sposób było jednak się zgodzić. Po pierwsze, zgodnie z przywołanym wyżej orzecznictwem Sądu Najwyższego okres służby wojskowej jest zaliczany przy ustalaniu stażu pracy w warunkach szczególnych jedynie wtedy, gdy pracownik pracował w warunkach szczególnych przed odbyciem służby wojskowej oraz kontynuował zatrudnienie w takim charakterze po jej zakończeniu

(pod warunkiem podjęcia pracy w ciągu 30 dni). Po drugie, konieczne jest zwrócenie uwagi na charakter stosunku prawnego, w ramach którego wykonywana przez odwołującego praca miała miejsce. W ocenie Sądu materiał dowodowy pozwala uznać, że w trakcie odbywania zasadniczej służby wojskowej odwołujący zajmował się prowadzeniem samochodu ciężarowego, a okoliczność braku stosownych uprawnień nie stała tu natomiast

na przeszkodzie. Zgodnie z § 205 wspomnianego już rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 20 lipca 1968 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych kierowcy w czynnej służbie wojskowej, posiadający prawo jazdy kategorii B, byli uprawnieni do kierowania powierzonymi im wojskowymi pojazdami samochodowymi bez względu

na rodzaj pojazdu i ładunku. Z kolei zgodnie z art. 47 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

(Dz. U. z 1967 r. nr 44 poz. 220) żołnierzami w czynnej służbie wojskowej są m. in. osoby, które odbywają zasadniczą służbę wojskową. Tym samym skoro odwołujący uzyskał prawo jazdy kategorii B jeszcze przed rozpoczęciem służby wojskowej, to na tle powyższych przepisów, jako osoba odbywająca czynną (zasadniczą) służbę wojskową, był uprawniony

do kierowania pojazdami ciężarowymi o masie powyżej 3.5 tony. Na taki charakter obowiązków odwołującego wskazał również świadek J. A., który wraz

z odwołującym służył w tej samej jednostce wojskowej. Okoliczność ta nie zmienia jednak faktu, że obowiązki odwołującego były przez niego wykonywane w ramach powierzonej

mu funkcji kierowcy i odbywały się na zasadzie służby, a nie stosunku zatrudnienia. Odwołujący w ramach służby pełnił funkcję kierowcy samochodów, nie miał zaś powierzonego stanowiska. Ze względu na specyfikę służby wojskowej – która jest odmienna od warunków typowych dla zatrudnienia – nie można tego okresu uznać za pracę

w warunkach szczególnych. Służba wojskowa wiąże się z powierzoną funkcją – żołnierz pozostaje w dyspozycji jednostki wojskowej (dowódcy) co do zasady zgodnie z jego funkcją, co może oznaczać wykonywanie obowiązków w każdym czasie zgodnie z poleceniem dowódcy jednostki. W konsekwencji osoba odbywająca służbę wojskową była przede wszystkim żołnierzem, który z racji konieczności organizacji działania jednostki wojskowej miał przypisaną konkretną funkcję. W takim wypadku nie sposób więc mówić

o wykonywaniu pracy w ramach pracowniczego stosunku zatrudnienia (art. 22 § 1 k.p.). Uprawnienie do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z treścią art. 32 ustawy emerytalnej, zostało przewidziane wyłącznie dla ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., będących pracownikami w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2a ustawy systemowej, a więc nie obejmuje ubezpieczonych z niepracowniczych tytułów ubezpieczenia społecznego, w tym pełniących służbę (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2004 r., sygn. II UK 246/03; z 25 stycznia 2005 r., sygn. I UK 142/04; z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04 oraz z 8 maja 2008 r., sygn. I UK 354/07). Z tych też względów Sąd nie miał podstaw do zakwalifikowania okresu zasadniczej służby wojskowej odwołującego od 26 października 1972 r. do 31 października 1974 r. jako do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Co się zaś tyczy okresu pracy odwołującego w zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie (...) od 22 kwietnia 1980 r.

do 15 października 1980 r., to został on uwzględniony przez Sąd Okręgowy w postępowaniu o sygn. akt VII U 1440/11. W toku tego postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego ds. bezpieczeństwa i higieny pracy, który w sposób

jednoznaczny ocenił, że wykonywana przez odwołującego w tym okresie praca odpowiada pracy określonej w pozycji 2 Dział VIII (W transporcie i łączności) wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma żadnych podstaw do kwestionowania możliwości zaliczenia ww. okresu zatrudnienia odwołującego jako pracy w szczególnych warunkach. Powyższa okoliczność nie mogła jednak prowadzić do ustalenia, że odwołujący spełnia warunek 15-letniego pracy w warunkach szczególnych. ZUS ustalił staż w szczególnym charakterze w wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 6 dni. Doliczenie ww. spornego okresu pracy w (...) (5 miesięcy i 23 dni) do ustalonego przez ZUS stażu pracy odwołującego w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 6 dni prowadzi do uzyskania 14 lat, 10 miesięcy i 29 dni. Tym samym należało stwierdzić, że odwołujący w dalszym ciągu nie spełnia przesłanki stażu pracy w szczególnych warunkach koniecznej do uzyskania wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy nie mógł przychylić się do wniosku odwołującego zmianę decyzji w ten sposób, aby zaliczyć okres pracy w Przedsiębiorstwie (...) od 22 kwietnia 1980 r. do 15 października 1980 r.

W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - które ma charakter odwoławczy i kontrolny - postępowanie sądowe ogranicza się do sprawdzenia zgodności

z prawem decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie takie jest możliwe tylko

przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydania decyzji.

W postępowaniu odwoławczym sąd weryfikuje jedynie ustalenia dokonane przez organ. Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się zatem wyłącznie do okoliczności uwzględnionych w decyzji,

a między stronami spornych - poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Skoro więc przedmiotem skarżonej decyzji była kwestia prawa odwołującego

do wcześniejszej emerytury, którego uzyskanie jest uzależnione od kumulatywnego spełnienia przesłanek określonych w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu z dnia 1 lutego 1983 r., to przedmiotowemu rozważań Sądu jest przede wszystkim stwierdzenie, czy organ rentowy prawidłowo odmówił odwołującemu prawa do ww. świadczenia, czy też nie. Sąd nie ma natomiast podstaw do rozstrzygnięcia o spełnieniu poszczególnych przesłanek koniecznych do uzyskania świadczenia, bowiem rozstrzyga o tym, czy w ogóle prawa do świadczenia organ rentowy zasadnie odmówił, czy też nie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za prawidłową i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie T. G., o czym orzeczono jak w sentencji wyroku.

SSO Zbigniew Szczuka

Zarządzenie: (...)

(...)